

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 228/2025-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 6Tk/1/2019-969 z 2. októbra 2020, uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3To/171/2020 z 3. februára 2021 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 72/2023 zo 4. júna 2024 takto

rozhodol:

1. Ústavnú sťažnosť **odmieta**.
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **nevýhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa návrhom na začatie konania v zmysle čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústava), t. j. ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 8. augusta 2024, domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 51 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 6Tk/1/2019-969 z 2. októbra 2020, uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3To/171/2020 z 3. februára 2021 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tdo 72/2023 zo 4. júna 2024. Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť všeobecným súdom na ďalšie konanie a rozhodnutie vo veci. Zároveň požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, ústavným súdom vyžiadaných napadnutých rozhodnutí vo veci konajúcich všeobecných súdov, ako aj z konania vedeného ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 498/2021

vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu č. k. 6Tk/1/2019-969 z 2. októbra 2020 uznaný vinným zo spáchania obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1 a ods. 2 písm. b) Trestného zákona v spojení s § 138 písm. c) Trestného zákona, za ktorý bol odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere 22 rokov a 6 mesiacov so zaradením na jeho výkon do ústavu s maximálnym stupňom stráženia. Zároveň okresný súd uložil sťažovateľovi ochranné protialkoholické liečenie ústavnou formou, ochranný dohľad v trvaní dvoch rokov a povinnosť nahradiť poškodenému škodu.

3. Odvolanie sťažovateľa proti prvostupňovému rozsudku krajský súd uznesením sp. zn. 3To/171/2020 z 3. februára 2021 podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

4. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Tdo 61/2022 z 13. decembra 2022 podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol prvé a uznesením sp. zn. 2 Tdo 72/2023 zo 4. júna 2024 rovnako podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku aj v poradí druhé dovolanie sťažovateľa.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd dovolanie odmietol napriek tomu, že na to neboli splnené zákonné podmienky, a s uplatnenými námietkami sa dostatočným spôsobom nevysporiadal.

6. Bol toho názoru, že vykonaným dokazovaním nebol preukázaný priamy úmysel sťažovateľa spáchať vraždu. Vylučovala to najmä skutočnosť, že sám sťažovateľ následne (po bitke) privolať poškodenému pomoc. Nie je preto možné súhlasiť s názorom najvyššieho súdu, že právna kvalifikácia zodpovedá konaniu, ktorého sa mal sťažovateľ dopustiť podľa skutkovej vety rozsudku.

7. Konanie, ktorého sa mal dopustiť a za ktoré bol odsúdený, malo byť podľa sťažovateľa kvalifikované ako zabitie alebo ťažké ublíženie na zdraví s následkom smrti, ale rozhodne nie ako vražda a už vôbec nie úmyselná.

8. Sťažovateľ nespochybnil, že dovolací súd nemôže skúmať ani meniť zistený skutkový stav, ale pokiaľ išlo o právnu kvalifikáciu, ktorá vyplynula z dokazovania, najvyšší súd mal svoj prieskum zamerať na nesprávne použitie hmotnoprávnych ustanovení a z dôvodu nesprávnej právnej kvalifikácie skutku zrušiť pôvodné rozhodnutie vo veci.

9. Pretože konanie sťažovateľa nemalo byť kvalifikované ako úmyselná vražda, uložený trest je neprímerane prísny.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 51 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného č. k. 6Tk/1/2019-969 z 2. októbra 2020, uznesením krajského súdu sp. zn. 3To/171/2020 z 3. februára 2021 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 72/2023 zo 4. júna 2024, ku ktorému malo dôjsť nesprávnou právnou kvalifikáciou stíhaného skutku vzhľadom na nenaplnenie subjektívnej stránky obzvlášť závažného zločinu vraždy.

11. Keďže sťažovateľ nie je zastúpený advokátom [§ 34 ods. 1 a § 43 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], ústavný súd pred tým, ako sa začal zaoberať podstatou ústavnej sťažnosti, skúmal, do akej miery nedostatok právneho zastúpenia bráni jej kvázimeritórnemu prerokovaniu.

12. Zo vzájomnej väzby medzi relevantnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde (§ 43 ods. 1, 2 a § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde, ktoré uvádza aj sťažovateľ) explicitne vyplýva a ústavný súd to v rámci svojej judikatúry opakovane pripomína, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, ktorých vyslovenia porušenia sa domáha, nielen označením príslušných článkov ústavy, ale musí ich konkretizovať aj skutkovo, t. j. uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu, a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy (IV. ÚS 124/08, IV. ÚS 146/08, či III 100/2018). Odôvodnenie návrhu (ústavnej sťažnosti) ako zákonom predpísaná náležitosť je pritom kritériom klasifikačným, nie kvalitatívnym. V závislosti od spôsobu rozhodnutia, aký zákon umožňuje, je sťažovateľ povinný jasne, zrozumiteľne a presne formulovať návrh na rozhodnutie vo veci samej, napr. v danej veci tak, že musí presne uviesť, porušenie akých svojich ústavných práv požaduje vysloviť a zrušenia ktorých rozhodnutí či opatrení sa domáha.

13. Napriek skutočnosti, že podanie sťažovateľa nespĺňalo všetky náležitosti návrhu na začatie konania pred ústavným súdom, resp. všetky náležitosti ústavnej sťažnosti, bolo ho možné ako ústavnú sťažnosť posúdiť, keď z podania sťažovateľa napriek strohosti bola zrejماً jeho kľúčová námietka, a tiež to, postup ktorých orgánov a v akej veci namieta. Uplatnením materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti, a tým aj k ochrane práv a slobôd fyzickej osoby, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou jeho rozhodovacej činnosti (k tomu pozri aj II. ÚS 51/2017, II. ÚS 782/2014), ústavný súd, vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, pristúpil k jej predbežnému posúdeniu (m. m. I. ÚS 193/2024), pretože bol schopný posúdiť opodstatnenosť sťažovateľových námietok, a tým aj vyhodnotiť, že sťažovateľa nie je potrebné vyzvať na odstránenie nedostatkov jeho podania.

III.1. K namietanému porušeniu práv rozsudkom okresného súdu č. k. 6Tk/1/2019-969 z 2. októbra 2020 a uznesením krajského súdu sp. zn. 3To/171/2020 z 3. februára 2021:

14. V zmysle § 55 písm. a) a § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde je úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti tiež posúdiť, či táto nie je neprípustná z dôvodu, že sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

15. Prekážka už rozhodnutej veci (*res iudicata*) bráni tomu, aby sa ústavný súd opakovane zaoberal a rozhodoval o totožných návrhoch doručených ústavnému súdu. Totožnosť veci je daná pri zhode predmetu konania, skutkových okolností, z ktorých sa uplatnené právo vyvodzuje, a identitou účastníkov konania. O takú prekážku by nešlo, ak chýba čo len jeden z uvedených znakov totožnosti veci.

16. Zo svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd zistil, že sťažovateľ sa už v minulosti domáhal ochrany základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, k porušeniu ktorých malo dôjsť rozsudkom okresného súdu č. k. 6Tk/1/2019-969 z 2. októbra 2020 a uznesením krajského súdu sp. zn. k. 3 To 171/2020 z 3. februára 2021, a to predchádzajúcou ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu

31. marca 2021, ktorú ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 498/2021-13 z 28. októbra 2021 odmietol v časti smerujúcej proti rozhodnutiu okresného súdu pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde] a v časti proti uzneseniu krajského súdu pre neprípustnosť [§ 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. d) a § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, keď sťažovateľ neuplatnil svoje námietky v konaní pred všeobecnými súdmi] a súčasne zjavnú neopodstatnenosť [podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

17. V aktuálnej ústavnej sťažnosti sťažovateľom opakovane namietanú nesprávnu právnu kvalifikáciu stíhaného skutku v spojení s absenciou subjektívnej stránky trestného činu pritom ústavný súd v konaní o predošlej ústavnej sťažnosti riadne preskúmal, avšak vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu túto námietku odmietol práve pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

18. Rozhodnutie o odmietnutí ústavnej sťažnosti pre zjavnú neopodstatnenosť, rovnako tak aj pre nedostatok právomoci a pre neprípustnosť nemožno považovať za rozhodnutie „o podmienkach konania“, ktoré by bolo možné dodatočne splniť.

19. Vzhľadom na to, že ústavná sťažnosť sa v tejto časti týka veci, o ktorej už ústavný súd rozhodol, bolo potrebné ju odmietnuť ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu práv uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 72/2023 zo 4. júna 2024:

20. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou v konaní, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných stranami konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní jeho skutkový a právny základ, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 580/2013, III. ÚS 438/2017). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je pritom vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (obdobne pozri aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303A, s. 12, bod 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

21. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05). O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

22. Právomoc ústavného súdu je daná výlučne na prieskum rozhodnutí z hľadiska dodržania ústavnoprávnych princípov, t. j. či v konaní neboli porušené ústavnými predpismi chránené práva

a slobody účastníka (strany konania), či konanie bolo vedené v súlade s ústavnými princípmi a či toto konanie možno ako celok považovať za spravodlivé (m. m. Ústavný súd Českej republiky I. ÚS 3235/15, bod 23 odôvodnenia).

23. Ústavný súd preto v medziach svojich právomocí vykonal prieskum dôvodov rozhodnutia najvyššieho súdu, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi sťažovateľom namietaných práv zaručených mu ústavou a dohovorom, a teda posudzoval kvalitu odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu a súčasne ústavnú súladnosť interpretácie právnej úpravy, ktorú konajúci súd vo veci sťažovateľa aplikoval, inými slovami, ústavnú udržateľnosť napadnutého rozhodnutia.

24. Podstatná námietka sťažovateľa spočíva v tom, že v predmetnej trestnej veci nebola preukázaná subjektívna stránka skutkovej podstaty obzvlášť závažného zločinu vraždy. Zastáva tiež názor, že konanie, ktorého sa dopustil, malo byť inak právne kvalifikované. Najvyššiemu súdu v tejto súvislosti vytyka, že sa vyhol posúdeniu, či skutková veta prvostupňového odsudzujúceho rozsudku zodpovedá právnej kvalifikácii trestného činu, pre ktorý bol odsúdený. Sťažovateľ pritom túto eventualitu spochybňuje.

25. Najvyšší súd k namietanému nepreukázaniu úmyslu sťažovateľa usmrtiť poškodeného poukázal na stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 39/2010 zo 14. júna 2010 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 3, roč. 2011, v zmysle ktorého „*Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa. Dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku preto nemôže napĺňať ani poukaz na to, že nebola v konaní preukázaná vykonaným dokazovaním subjektívna stránka trestného činu. Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkované, t. j. tak ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia. Predmetom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku potom môže byť už len nesprávne právne posúdenie takto ustáleného skutku v skutkovej vete rozhodnutia ustálenej súdmi prvého a druhého stupňa, ale nikdy samotné skutkové zistenie, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť.*“. Vychádzajúc z citovaného stanoviska, najvyšší súd vyhodnotil, že prieskum sťažovateľom uplatnených dovolacích námietok vzťahujúcich sa na preukázanie jeho úmyslu usmrtiť poškodeného bolo pri podanom dovolaní vylúčené.

26. S prihliadnutím na takto spravené odôvodnenie dovolacieho súdu by sa námietka sťažovateľa mohla na prvý pohľad javiť ako opodstatnená. Najvyšší súd skutočne zvlášť adekvátnym spôsobom nereagoval na požiadavku sťažovateľa spočívajúcu v preskúmaní, či skutok vymedzený v skutkovej vete zodpovedá jeho právnej kvalifikácii uvedenej v právnej vete. Ústavný súd to považuje za určitý nedostatok odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, ktorý je rozhodne potrebné dovolaciemu súdu vytknúť, keďže sťažovateľ sa domáhal právneho posúdenia zisteného skutku vyjadreného v skutkovej vete tak, ako to predpokladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Napriek tomuto zisteniu ústavný súd ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu nevyhovel.

27. Viedlo ho k tomu zistenie, že aj táto požiadavka sťažovateľa prednesená pred dovolacím súdom vychádzala (bola odôvodnená) z tvrdenej absencie preukázania subjektívnej stránky stíhaného trestného činu. Sťažovateľ priblížil, že zákon pri tomto trestnom čine vyžaduje priamy alebo

nepriamy úmysel nielen vo vzťahu ku konaniu, ale aj vo vzťahu k následku, čo však podľa jeho názoru zo skutkovej vety nevyplývalo. V dovolaní ďalej argumentoval, že vykonané dôkazy nepoukazovali na jednostranný útok z jeho strany, ale na hádku, ktorá vyústila do obojstrannej fyzickej konfrontácie medzi ním a poškodeným, aj za účasti svedka a s jeho aktívnym pričinením. Podľa sťažovateľa súd (okresný) zavinenie preukázal len selektívnym výkladom konania sťažovateľa, avšak prehliadol vôľovú zložku; zo skutkovej vety rozsudku nebolo zrejmé, prečo ani ako došlo k fyzickej konfrontácii, skutok nebol vyjadrený vo forme, ktorá vyplynula z dokazovania, a to že išlo o vzájomnú bitku, nie o jednostranný útok. Sťažovateľ tvrdí, že sa pritom úplne vytratil kontext udalostí a konštrukcia skutku tak nezodpovedala objektívnej realite. Konajúce súdy si preto podľa sťažovateľa nedostatočne osvojili výsledky vykonaného dokazovania z hľadiska vymedzenia objektívnej stránky trestného činu vraždy, ktorý mu je kladený za vinu.

28. Ústavný súd v konfrontácii so sťažovateľom navrhovanou koncepciou, ktorou sa snaží doceliť aj prostredníctvom ústavného súdu revíziu skutkových záverov vo svojej trestnej veci, konštatuje, že mu ako ochrancovi ústavnosti neprináleží vyjadrovať sa k podstate skutkových okolností, na podklade ktorých bola alebo nebola vyvedená trestnoprávna zodpovednosť určitej osoby, ani hodnotiť a „vážiť“ jednotlivé argumenty s cieľom skúmať ich primeranosť/dôvodnosť, resp. to, či sú/nie sú postačujúce na záver o jej danosti. Úlohou ústavného súdu ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti je skúmať iba ústavné markanty postupu orgánov verejnej moci a z nich plynúce závery vyjadrené v jednotlivých individuálnych právnych aktoch, a to z pohľadu, či neprekračujú rámec ich ústavnej udržateľnosti. Ústavný súd teda nie je možné vnímať ako tzv. skutkový súd, ktorý by vykonával dokazovanie na zistenie skutkového stavu veci, a taktiež nie je v poradí ďalším súdom rozhodujúcim o opravnom prostriedku sťažovateľa. V naznačených súvislostiach ústavný súd už judikoval, že «Ústavný súd nerozhoduje v predmetnej veci patriacej do právomoci všeobecných súdov, teda nerieši „kauzu“, ale posudzuje „len“ ústavnú udržateľnosť napadnutého rozhodnutia. Ak by aj sám dospel (pri riešení na úrovni zákona alebo skutkového stavu) k odlišným záverom, nie je to dôvod na zrušenie ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia, ak subjekt rozhodovania odôvodnil svoje závery dostatočnými a bez zjavného excesu produkovanými úvahami na svojej, teda zákonnej alebo podzákonnej úrovni.» [IV. ÚS 399/2022 ZNaU. 83/2022)].

29. Podľa názoru ústavného súdu na sťažovateľom namietanú a koncipovanú požiadavku preskúmania súladu skutkovej a právnej vety prvostupňového rozsudku potom skutočne nemožno vylúčiť aplikovanie § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku za bodkočiarkou, t. j. že išlo o požiadavku posúdenia správnosti a úplnosti zisteného skutku, ktoré dovolací súd v súlade s príslušnou právnou úpravou nemôže skúmať a meniť.

30. Pre dotvorenie celkového obrazu situácie, za akej najvyšší súd v trestnej veci sťažovateľa konal a prijal svoje rozhodnutie, ústavný súd považuje za potrebné poukázať aj na odôvodnenie odvolacieho rozhodnutia, v ktorom k naplneniu subjektívnej stránky obzvlášť závažného zločinu vraždy krajský súd konštatoval, že sťažovateľ ju naplnil z hľadiska zavinenia minimálne vo forme tzv. nepriameho úmyslu, pretože vedel, že svojím konaním môže vyvolať následok závažný z hľadiska trestného práva (usmrtenie poškodeného) a pre prípad, že takýto následok spôsobí, bol s tým uzrozumený. Spôsob, početnosť a intenzita útokov zo strany sťažovateľa voči poškodenému dokonca naznačovala, že by mohlo ísť aj o tzv. priamy úmysel (sťažovateľ útočil na životne dôležité orgány poškodeného), avšak tieto úvahy odvolací súd bližšie nerozvinul, pretože odvolanie podal len sťažovateľ a bolo by to v jeho neprospech, čo nie je prípustné.

31. Pohnútka k spáchaniu skutku podľa krajského súdu spočívala v tom, že sťažovateľ nezvládol situáciu po tom, ako poškodený nechcel vrátiť jeho manželke, resp. jemu výdavok z peňažnej hotovosti, ktorú mu predtým zveril.

32. Opodstatnenie právnej kvalifikácie skutku podľa § 145 ods. 2 písm. b) v spojení s § 138 písm. c) Trestného zákona, t. j. že išlo o obzvlášť závažný zločin vraždy spáchaný surovým spôsobom, podľa krajského súdu vyplývalo z tohto, že sťažovateľ okrem zasadenia minimálne jedného rozhodujúceho úderu vo forme dupnutia nohou alebo skočenia do oblasti hornej strednej časti brucha, ktoré v konečnom dôsledku spôsobilo smrť poškodeného, tohto opakovane napádal ďalšími prudkými útokmi (najmenej jedenásť samostatných úderov, resp. kopov do rôznych častí tela). Podľa krajského súdu to bolo možné celkovo hodnotiť ako spôsob fyzického napadnutia s vyššou mierou brutality, pri ktorom sa násilie stupňovalo, a to napriek stavu poškodeného, ktorý bol pod výrazným vplyvom alkoholu.

33. Ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou [podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu tvoria jeden celok (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08)] poukazuje aj na odôvodnenie rozsudku okresného súdu, ktorý konkrétnejšie uviedol, že sťažovateľ iného úmyselne usmrtil takým spôsobom, že ho opakovane fyzicky napádal, tak ako to bolo uvedené v skutkovej vete výroku rozsudku. Poškodeného napadol surovým spôsobom, s vyššou mierou brutality, pod vplyvom alkoholu a po predchádzajúcej slovnej hádke, ktorej dôvodom boli peniaze na alkohol. Sťažovateľ poškodeného prudko a silno udieral do oblasti hrudníka, hlavy, brucha a ľavej dolnej končatiny, a to päšťami, kopal a dupal nohou, čím mu spôsobil vnútrolebkové poranenie, vnútrobrušné zranenie a iné poranenia. Proti poškodenému útok stupňoval a dokončil ho až vtedy, keď poškodený nehybne ležal na zemi. Bolo dokázané, že poškodený zomrel v dôsledku zranení utrpенých pri útoku, ktoré mu spôsobil sťažovateľ, ktorý si bol vedomý, že poškodený sa vplyvom požitého alkoholu nemôže brániť a napriek tejto skutočnosti v útoku pokračoval, až kým poškodeného neusmrtil. Smrť poškodeného nebola zapríčinená vplyvom požitého alkoholu. Požitý alkohol mal na stav poškodeného vplyv len v tom smere, že poškodený mal spomalenú reakčnú dobu na vonkajšie podnety, mal poruchu koordinácie pohybov a sťaženú kontrolu rovnováhy pri postoji.

34. Z objektívneho hľadiska bolo podľa okresného súdu nepochybné, že sťažovateľ si musel byť vedomý, že spôsobom útoku, aký voči poškodenému viedol, mu môže spôsobiť smrť, keďže opakovane silnými a prudkými údermi, ktoré sa stupňovali, udieral poškodeného do oblasti hlavy, hrudníka a brucha, teda do životne dôležitých orgánov. Spôsobenie smrti poškodeného nebolo v priamom úmysle sťažovateľa, avšak pri spôsobe útoku, ktorý viedol voči poškodenému, musel vedieť, že svojím konaním môže smrť poškodeného spôsobiť a bol s tým uzrozumený. To, že sťažovateľ bol uzrozumený s následkom smrti poškodeného, vyplýva z intenzity útoku, fyzických dispozícií poškodeného, ktorý sa v dôsledku požitého alkoholu mohol brániť len v úvode útoku, z miest, na ktoré bol útok vedený, početnosti zranení, ako aj zo správania sťažovateľa po spáchaní trestného činu, ktorý sa už v tom čase chcel zbaviť zodpovednosti za spáchaný skutok.

35. Okresný súd vysvetlil (stotožňujúc sa s názorom príslušného prokurátora), že kritérium vedomej nedbanlivosti spočíva v zachovaní určitej miery opatrnosti páchatel'a, ktorá sa premieta do primeranosti dôvodov, na ktoré sa spoliehal, že k porušeniu alebo ohrozeniu záujmov chránených Trestným zákonom nedôjde. Pri vedomej nedbanlivosti páchatel' vie, že môže spôsobiť následok trestného činu, avšak ho nechce spôsobiť ani s ním nie je uzrozumený. Naopak, spolieha

sa, že ho nespôsobí. Ale práve toto spoliehanie sa na nespôsobenie následku sa prejavuje v určitej miere opatrnosti v jeho konaní. V tomto prípade takáto opatrnosť nebola zistená. Neboli zistené dôvody, ktoré by podľa ustálenej súdnej praxe bolo možné považovať za také, ktoré síce v danom prípade neboli spôsobilé vzniknutému následku zabrániť, ale v iných prípadoch porovnateľných s daným prípadom by k takému následku nevedli. V inkriminovanom konaní sťažovateľa sa neprejavila žiadna opatrnosť, jeho útok mal za následok vznik zranení poškodeného, ktoré boli smrteľné a následok smrti neodvratný. To nesvedčí o opatrnosti v konaní sťažovateľa, ale o uzrovaní s možným smrteľným následkom, ktorý aj nastal. V danom prípade teda smrť poškodeného nenastala len v dôsledku nedbanlivosti sťažovateľa, v dôsledku čoho nemožno konanie sťažovateľa právne kvalifikovať ako trestný čin „Zabitie“.

36. Všetky tieto zistenia vo veci konajúcich všeobecných súdov sú podľa názoru ústavného súdu v skutkovej vete prvostupňového rozsudku primerane obsiahnuté a z nej vyvoditeľné a zároveň predstavujú podklad na konštatovanie naplnenia všetkých obligatórnych znakov skutkovej podstaty príslušného trestného činu. Pokiaľ všeobecné súdy odvodili právny názor o konaní sťažovateľa v nepriamom úmysle od toho, ako sa jeho konanie prejavovalo navonok v spáchanom skutku, tak takýto právny záver (na podklade už popísaných prejavov sťažovateľa pri páchaní skutku) podľa názoru ústavného súdu nevykazuje známky ústavnej diskonformity, resp. arbitrárnosti. Preto ak aj najvyšší súd, primárne vychádzajúc zo záverov rozhodnutí súdov prvého a druhého stupňa, osobitne a explicitne nereflektoval požiadavku sťažovateľa na preskúmanie súladu skutkovej a právnej vety rozsudku okresného súdu, nepredstavovalo to taký zásah do jeho základných práv na spravodlivý proces, v dôsledku ktorého by mal ústavný súd vo vzťahu k dovolaciemu rozhodnutiu uplatniť svoju kasačnú právomoc. Pri tomto svojom závere ústavný súd vychádzal aj z akceptácie najvyššiemu súdu zverenej autonómie pri posúdení sťažovateľom uplatnených dovolacích námietok, ktoré z hľadiska ich podstaty v konečnom dôsledku vyhodnotil ústavne udržateľným spôsobom.

37. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

38. S prihliadnutím na dosiaľ uvedené, najmä na všetky okolnosti toho konkrétneho prípadu, ústavný súd dospel k záveru, že v danej veci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 51 ústavy a ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu, preto rozhodol, že ústavná sťažnosť je v tejto časti zjavne neopodstatnená, a z tohto dôvodu ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

39. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je potrebné poznamenať, že ústavný súd môže v zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu (t. j. advokáta), ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (m. m. III. ÚS 265/2014).

40. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov na vyhovieť žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

41. Vzhľadom na výsledok posúdenia tejto ústavnej sťažnosti ústavným súdom (ako to vyplýva z časti III odôvodnenia tohto uznesenia) je evidentné, že išlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa (podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nevyhovел (bod 2 výroku uznesenia).

42. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. apríla 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu